

Business

Kina čuva svoju privredu od velikih akvizicija. Kina uvodi strožiju kontrolu preuzimanja domaćih firmi od strane ino-kompanija. Briga za zaštitu kineske industrije je posebno potaknuta zbog namera američkog investicionog fonda *Karlajl Group* i indijskog kralja čelika *Mitala* da preuzmu dve važne domaće kompanije. Na ovaj način Kina želi da zaštiti svoju ekonomsku bezbednost i suverenitet. U prethodnom periodu je država kontrolisala samo akvizicije koje prelaze \$100 mil. Kina je tokom 2006. godine imala \$60 mlrd stranih investicija, među kojima su preuzimanja domaćih firmi od strane inostranih kompanija još uvek retke. Planirano je usvajanje antimonopolskog zakona, a u njega će biti ubačene i odredbe o proveru svih transakcija zbog nacionalne bezbednosti, što će biti prvi put da se provere te vrste direktno stavljaju u zakon.

Zemlje BRIK prevazišle SAD u energiji. SAD više nije dominantan igrač u industriji globalne energije, tvrdi najnovija studija *Gol-*

dman Sachs. Dosadašnji izazivači Amerike, Brazil, Rusija, Indija i Kina, tzv. **BRIK** zemlje, već su preuzele vođstvo u oblasti metala i rudarstva, a postepeno dominiraju i osiguranjem i drugim oblastima. Tokom 1991, 55% od 20 najvećih energetske kompanije su bile iz SAD, 45% iz Evrope, dok je 2007. čak 35% iz BRIK zemalja, 35% evropskih i 30% iz SAD. Najveći izazivači su *Petrokina* iz Kine, *Gazprom*, *Lukoil*, *Rosneft* iz Rusije, *Petrobras* iz Brazila i Indijska državna naftna kompanija. Istraživači tvrde da je razlog za ovaj fenomen što kompanije iz BRIK zemalja nemaju klasičan anglo-američki pristup, manje su kolonijalističke, teže win-win strategijama, preuzele su nekoliko američkih kompanije i za razliku od SAD, nemaju manjak inženjera u energetici.

Američki san? U restoranima SAD-a radi više od 5 mil ljudi. Oni su najčešće stranci, rade u lošim uslovima i malo su plaćeni, navodi izveštaj *Brennan* centra NY Pravnog fakulteta. Ovaj izveštaj ukazuje na trend veće zloupotrebe radnika, što potvrđuje broj tužbi koji su zaposleni podneli protiv svojih poslodavaca koji je sa 1854 u 2000. porastao na 4389 u 2006. godini. 13% radnika zarađuje manje od minimalne plate, dok 59% za prekovremeni rad nije plaćeno.

Dolari i funte. Snage finansijskih policija SAD-a i V. Britanije ostvaruju sve bližu saradnju u težnji da zajedno stanu na put sve češćim nelegalnim transakcijama između dve zemlje, naročito u situaciji kada su nove tehnologije omogućile da korporativna prevara postane svetski biznis. *Linda Thomsen*, rukovodilac američke *Komisije za bezbednost i razmenu* izjavila je da im najviše muka zadaju privatni kapital, hedž fondovi i investicioni bankari koji saraduju u sumnjivim međunarodnim transakcijama.

Virtuelni portfolio BC Biltena

Poznavaoči berzanskog poslovanja upoznati su da letnji period prati i stagnacija ili manji pad vrednosti akcija. Prema rečima berzanskih stručnjaka, po pravilu su najjači prvi i četvrti kvartal godine, a najslabiji letnji period. Za vreme leta uživajte, zaboravite na berzu osim ako Vam je to glavni posao. Ili—kupujte sada!

Naziv akcije	Vrednost 1. mart	Vrednost 28. jun
Komercijalna banka	186.000,00	256.000,00
AIK banka	133.254,00	197.982,00
Dunav osiguranje	127.200,00	173.964,00
Univerzal banka	99.590,00	84.400,00
Tigar	132.459,00	160.800,00
Energoprojekt holding	132.203,00	233.600,00
Ukupna vrednost	810.706,00	1.106.746,00

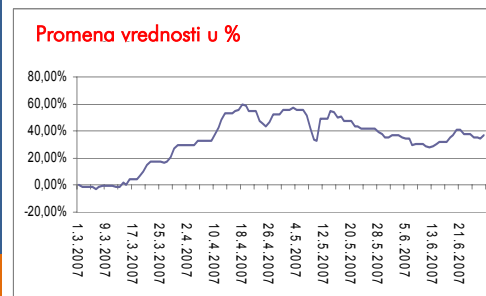

Viza izlazi na berzu. Viza, najveća kompanija za kreditne kartice u SAD, napokon izlazi na berzu. Poput *Mastercarda*, Viza investira u nove tehnologije plaćanja. Kompanija koja je prvobitno smatrala da ne mora da izlazi na berzu, objavila je u oktobru svoju nameru da se pojavi na NY berzi. „Verujemo da ćemo restrukturiranjem biti konkurentniji i da budemo bolji u pružanju usluga našim klijentima“, rekao je *Joseph W. Saunders*, generalni direktor Vize.

Iz klupe na posao.

Po izveštaju *National Association of Colleges & Employers* (NACE), radno leto za studente u SAD biće veoma isplativo. Kratak prikaz pozicija i plata za studente je u tabeli.

Profesija	Prosečna plata u \$/god.
Računovodstvo	44.421
Biznis administracija	44.048
Marketing	41.285
Informatika	52.177
Mašinstvo	54.695

Communications

Svemirski Big Brother. EU svemirska agencija traži 12 volontera, između 25 i 50 godina koji će 17 meseci provesti u izolovanom prostoru u kojem će biti simulirani životni uslovi na Marsu. Jedini kontakt sa spoljnim svetom biće radio veza sa Zemljom. Cilj je uvid u ponašanje grupe ljudi u uslovima u kojima bi astronauti bili tokom putovanja na Mars. Model letelice je u ruskom *Institutu za biomedicinske probleme*. Rezultati projekta pomoći će da se definišu kriterijumi za buduće misije na Mars. Svi volonteri će biti plaćeni \$158 po danu. Za sada je prijavljeno 150 osoba, a 19 od njih su žene. Projekat bi trebalo da počne krajem 2008.

Nobih 7 svetskih čuda Do 7.7.2007. možete glasati za novih sedam svetskih čuda na sajtu www.new7wonders.com Mnoge države promovišu nacionalne starine u nadi da će postati "novo svetsko čudo" i unaprediti turizam svoje zemlje. Brazilski predsednik je zagrlio 400m visoku skulpturu *Isusa* iznad Rio de Janeira. Vlada Perua je postavila besplatne kompjuterske terminale kako bi se glasalo za ruševine grada *Inka Maku Pikču*. Meksičko ministarstvo turizma kroz virtuelni svet *Second Life* promoviše nasleđe *Maja*. Kineski studenti su pokrenuli kampanju za Kineski zid, a jordanska kraljevska porodica lobira za kameni grad *Petru*.

Pas slikar. Vlasnica centra za obuku pasa za pomoć osobama sa invaliditetom u SAD, *Mary Stadelbacher* svog psa je podučila slikanju. Četvoronožnog slikara je predstavila javnosti pošto ga je podučavala slikarstvu čak dve godine. *Sammy* je četkicom u zubima naslikao par dela, a jedno od njih je i prodato za \$350. Boje mu meša i dodaje gazdarica, a za svaki potez bude nagrađen omiljenom poslasticom. Za stvaranje jedne slike potrebno mu je 20 - tak minuta, a novac od prodaje biće uložen u razvoj centra.

Besplatna obuka za nezaposlene iz BAT. Kompanija *British American Tobacco* realizovala je drugu fazu Programa za podsticaj preduzetništva koji je započela u decembru 2006. godine. U saradnji sa *Nacionalnom službom za zapošljavanje*, organizovan je trening za nezaposlena lica od 25. do 29. juna. Nezaposleni, sa željom i predispozicijama za započinjanje sopstvenog biznisa, učestvovali su u besplatnom treningu. Na ovaj način BAT i NSZ želeli su da pomognu smanjenju nezaposlenosti u Srbiji podstičući razvoj preduzetništva. Program treninga i edukacije bio je namenjen nezaposlenima sa ciljem da im se putem intenzivnog rada sa iskusnim predavačima i praktičarima prenese znanje i podstakne dalji samorazvoj u oblasti poslovnih veština i menadžmenta.

Tražim besplatan novac. Analizirajući *Hitwise* bazu podataka, direktor *Global Research* u *Hitwise Bill Tancer* je došao do podatka da od 10 000 upita za pretragu, najviše izraza u sebi sadrži reč *free*. Juna 2006. u SAD 3-9% upita za pretragu je sadržalo reč *free*. Najviše su se tražile besplatne igrice, besplatna muzika, tonovi za telefone, besplatne seks priče, video materijali i slično. "Koliko neobičnih upita ima na Internetu pokazuje i podatak da se na 78 mestu najtraženijih nalazi čak i izraz *free money*", kaže *Tancer*. Potraga za besplatnim stvarima i zabavom na internetu je sezonska, tako da se tokom letnjih praznika ovakvi upiti povećaju za oko 5%. Osim besplatnog letovanja, chata i prevoza traže se i *MySpace* layouts.

Azijski užitak. *TravelAge West*, specijalizovani magazin za turističke agente u SAD organizovao je dodeljivanje nagrada za najbolje turističke destinacije. Kina, Hong Kong, Japan, Singapur i Tajland su prema mišljenju čitalaca svrstani su u prvih pet destinacija je visokim stepenom zadovoljstva.

Na drugoj strani kugle, izborom čitalaca azijskog magazina o putovanjima i životnom stilu *DestinAsian*, najbolje mesto za odmor je *Bangkok*, a titulu najboljeg hotela poneo je *The Oriental Bangkok*. "Ova nagrada je posebno značajna, jer oslikava stav čitalaca koji ujedno i provode vreme na poslovnim i privatnim putovanjima i dobro poznaju region Azije", rekao je *Ronald Liem* osnivač i izdavač *DestinAsiana* na ceremoniji održanoj u Hong

Tips & Tricks – Zaradite leti (i zimi) štedeći energiju

Da li ste znali da kompanije u proseku mogu uštedeti 40% godišnje zarade štednjom energije. Zato, kada god je to moguće, ne koristite celokupnu tehniku, posebno u periodu od 15 do 19 časova. Upotrebom **ENERGY STAR®** proizvoda može se, na primer, uštedeti 20 do 30% struje. Kontrola energije, može biti dobra investicija i za Vaš posao. Evo par ideja, kako da zaradite na potrošnji!

Rashladni i ventilacioni uređaji

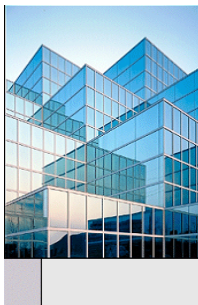

Štednja energije pravilnom upotrebom rashladnih i ventilacionih uređaja može biti značajna stavka u Vašem budžetu. Naime, svakim povećanjem stepena hlađenja, Vaši troškovi se uvećavaju za 2%.

Koristite programirane termostate i tako olakšajte podešavanje kao i regulaciju temperature da biste smanjili 'rashladne troškove'. Zatvorite prozore i spustite roletne štiteći prostoriju od direktnih sunčevih zraka. Dozvolite zaposlenima da nose komotnu i udobnu odeću tokom vrelh letnjih dana, stroga odela i kravate traže hladniji prostor, a klima podešena na manji stepen.

Da biste uštedeli energiju, pokušajte da što manje otvarate vrata i prozore. Instalirajte ventilatore na plafonu kancelarije, oni smanjuju temperaturu za čak 4 stepena.

Instalirajte prozorsku foliju, specijalno dizajniranu da štiti od sunčevih infracrvenih zraka. To je efekatan metod u smanjivanju vrućine u zatvorenim prostorima i očuvanju energije koja je potrebna da bi klima hladila. Održavajte rashladne i ventilacione sisteme sinhronizovano, a filtere menjajte na vreme.

Osvetljenje

Mnoge kancelarije, prodavnice ili fabrike, mogu lako da redukuju osvetljenje bez uticaja na produktivnost. Ugasite sva svetla koja nisu neophodna. Koristite stonice lampe umesto lusterata, a osvetljavajte samo onaj deo prostorija koji Vam je potreban. Pravom upotrebom svetla, uštedete do 15% troškova. Naravno, pre nego što izađete iz kancelarije, po završetku radnog vremena, proverite da li su sva svetla pogašena.

Zamenite stare sijalice novim kompaktnim modelima kao što su T12 i T8. One koriste 75% manje električne energije, a proizvode istu količinu svetlosti kao obične sijalice. Trajnost jedne ovakve sijalice je 10 hiljada sati, što je deset puta duže od vremena trajanja obične sijalice. Ukoliko poslušate naš savet, sačuvate dosta novca po sijalici u troškovima električne energije.

Pobrinete se da lampe budu čiste, jer ćete tako obezbediti jače osvetljenje od uobičajenog. Instalirajte automatsko senzor osvetljenja, koje će se po potrebi gasiti i paliti tokom dana.

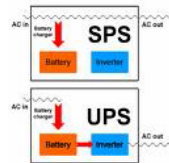
Kompjuteri i kancelarijska oprema

Ugasite kompjutere i svu kancelarijsku opremu kada nisu u upotrebi, posebno tokom noći i vikendom. Ova praksa ne košta ništa, a sačuvate Vam zavidnu sumu novca godišnje po kompjuteru, zavisno od toga koliko kilovata plaćate po satu. Skeneri i štampači nastavljaju da koriste energiju, čak i kada su isključeni, zato koristite tzv. "Smart" power strips koji detektuju koji uređaji i koliko energije koriste, i kada ugasi kompjuter, ovaj uređaj automatski gasi i sve ostale koji ostaju upaljeni. Koristite ink-jet štampače umesto laserskih i uštedete 90% od troška energije.

Izaberite flat-panel monitor radije od regularnog CRT. Podesite monitor kompjutera na "sleep" ili "power-down", ukoliko ne radi određeno vreme. Omogućite zaposlenima da rade na lap top

kompjuterima, jer oni koriste 90% manje energije od standardnog kompjutera. Za zaštitu kompjutera tokom smanjenja potrošnje energije, investirajte u tzv. UPS sistem koji kombinuje zaštitnike i bateriju.

Požurite i odšampajte Vaš BC Bilten (na ink jet štampaču?) kako biste ga na miru čitali tokom vikenda. Pre nego što kolege pogase klime, računare i štampače. A to što uštedite... uložite u berzu!

Vaš Bovan tim

Modifikovali smo našu okolinu toliko radikalno da sada moramo da modifikujemo sami sebe da bismo opstali u njoj.

Norbert Wiener (1894-1964)
naučnik

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 27 - 31 avgust – 22nd Annual Congress of European Economic Association and 62nd European Meeting of the Econometric Society, Budimpešta.
- 28. - 29. jun - Advanced Integrated Marketing Communication, Mate, Zagreb
- 05. - 06. jul - Brand Building - Strategy and tactics, Mate, Zagreb

Urednik: Ana B. Bovan, zamenik urednika: Maja Vlahović

Za vas pišu i:

M. Barać Stojanović, M. Djordjević, D. Djurković,
D. Tasić, M. Vojinović, V. Stanković, M. Ninić
Grafički dizajn: A. Nikolić, LOOP

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu
Adresa redakcije: Francuska 55, 11000 Beograd, Srbija
posetite bovan.eu
Fix +381 11 3036 133, 3036 134,
fax +381 11 3284 380